

Министерство на просветата и науките
Република Македонија

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ



БИЛТЕН

на
УНИВЕРЗИТЕТОТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“
ВО СКОПЈЕ

Билтен број 927
Скопје, 1 октомври 2007 година

РЕФЕРАТ

ЗА ИЗБОР НА РЕДОВЕН ПРОФЕСОР ПО ПРЕДМЕТОТ МЕНАЏМЕНТ ВО ПОЛЕДЕЛСКОТО ПРОИЗВОДСТВО НА ФАКУЛТЕГТОТ ЗА ЗЕМЈОДЕЛСКИ НАУКИ И ХРАНА ВО СКОПЈЕ

Во врска со објавениот конкурс од страна на Факултетот за земјоделски науки и храна во весникот "Дисенник" од 9. VII 2007 година и пријавениот кандидат на конкурсот, како и решението од XXV седница на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна бр. 02-2400/16 од 19. IX 2007 година, формирана е Рецензентска комисија во состав: ред. проф. д-р Борис Анакисев, ред. проф. д-р Тодор Галев и ред. проф. д-р Владо Крстевски. Врз основа на материјалот поднесен од кандидатот, Комисијата го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

На конкурсот се пријави само еден кандидат, д-р Миле Пешевски, редовен професор по предметот менаџмент во поледелското производство, за повторен избор во звањето редовен професор.

БИОГРАФСКИ ПОДАТОЦИ НА КАНДИДАТОТ

Д-р Миле Пешевски е роден на 19. VI 1957 година во с. Кетспово, Кратово, во земјоделско семејство. Основното училиште го завршил во Кратово, а во Тетово завршил средно земјоделско училиште во 1977 година. Во наредната учебна година се запишал на Земјоделскиот факултет во Скопје, на поледелска насока, и дипломирал во 1981 година.

Во април 1982 година заминал на отслужување на воената обрска и по враќањето од таму се вработил во Рударско - индустрискиот комбинат "Силекс" од Кратово, на работното место раководител на поледелското производство во РЕ "Вакув". Таму останал сè до изборот за помлад асистент на Земјоделскиот факултет, на 31. I 1985 година.

По одбраната на магистерскиот труд (на 24. VI 1988 година) избран е во звањето асистент по предметот организација на здружениот труд во земјоделството од Советот на Земјоделскиот факултет, со одлука бр. 1002-1570/1 од 28. XII 1988 година. Повторно во истото звање бил избран на 2. IV 1992 година, на истиот предмет со изменето име: организација на поледелското производство. Кандидатот докторирал на Земјоделскиот факултет во Скопје на 19. VI 1992 година со темата: "Потрошувачка на енергија и економски оптимум во поледелското и сточарското производство на ЗИК "Скопско Поле"- Скопје и можности за нејзино намалување".

Во звањето ДОЦЕНТ по предметот организација на поледелското производство кандидатот бил избран од Наставно-научниот совет на 29. III 1993 година, а со одлука бр. 02-699 од 8. IV 1993 година изборот е потврден од Советот на Земјоделскиот факултет. Во звањето ВОИРЕДЕН ПРОФЕСОР, по истиот предмет, бил избран со одлука на Наставно-научниот совет бр. 07-894/3 од 28. IV 1998 година. Со одлука бр. 02-21/2 од 24. I 2003 година на Наставно-научниот совет на, тогаш, Земјоделскиот факултет, д-р Миле Пешевски е избран во звањето РЕДОВЕН ПРОФЕСОР по предметот менаџмент во поледелското производство.

УСОВРШУВАЊЕ И НАСТАВНО-НАУЧНА РАБОТА

Д-р Миле Пешевски редовно и со видлива работна дисциплина, од доаѓањето на Факултетот (I. II 1985 година), изведува вежби, колоквиуми и практични пастава со студентите од IV година на поледелската насока, а две учебни години и со студентите од лозаро-овоштарската насока. Од 29. III 1993 година со одлука од Наставно-научниот совет бр. 08-509/8 и со решение бр. 04-1298/1 од деканот на Земјоделскиот факултет од 22. VI 1993 година, бил задолжен да го предава предметот организација во земјоделството, на општа насока. Со заминувањето во пензија на претходниот наставник, проф. д-р Борис Анакиев, од учебната 1995/96 година го предава и предметот организација на поледелското производство, на поледелската насока. На Факултетот за биотехнологички науки во Битола д-р Миле Пешевски две учебни години (2003/04, 2004/05) го предавал предметот управување со квалитетот, на насоката преработка на алјамалији производи. Во учебната 2005/06 година го предавал предметот економија со основи на менаџмент на Факултетот за ветеринарна медицина во Скопје. Проф. д-р Миле Пешевски во моментот на агрескоопромската насока на Факултетот за земјоделски науки и уреда ги предава предметите менаџмент на фарми, управување со квалитетот и претприемништво.

Кандидатот престојувал на синдицизација во Полска на Универзитетот SGH во Варшава од октомври 1987 до февруари 1988 година, на проблемите за потрошувачката на енергија во земјоделството. Овие проблеми досега биле негова главна научна и стручна преокупација, што е изразено и во објазните трудови. Во текот на март 2004 година д-р Миле Пешевски престојувал 21 ден на Универзитетот Гринич во Лондон.

Паралелно со работата како асистент, на соодветен начин, најнапред преку постдипломски студии, а потоа со работа па докторска теза, систематски се здобивал со стручни и научни сознанија и израснал во трудолубив и комуникативен научен работник. За неговото усовршување придонела и истовата активна работа во Институтот, а потоа на Катедрата, со учество во изработка на заеднички елаборати, студии, инвестициони програми и друго.

Покрај овие активности, кандидатот учествувал и на научни и стручни средби, симпозиуми и конференции со свои трудови или како коавтор во: Скопје, Охрид, Струга, Блед, Осијек, Опатија, Нови Сад, Белград, Сарајево, Будва, Чачак, Рим, Темишвар, Копенхаген и др.

Покрај професионалната активност, д-р Миле Пешевски бил активен во работата на Синдикатот, како претседател на Синдикациската организација или како член на извршниот одбор, а бил и претседател на Конференцијата на делегатската единица на работниците од образоването, науката и културата за Соборот на здружен труд во Собранието на Македонија. Кандидатот д-р Миле Пешевски бил член на Управниот одбор на АДМС ЗИК "Струмица" - Струмица од 1. III 1995 до 1. III 1996 година, со решение бр. 17-621/14 на претседателот на Владата на Република Македонија. А со решение бр. 17-4399/2 на претседателот на Владата на Република Македонија од 31. X 2000 година бил член во Советот на ЈНУ Институт за тутун - Прилеп. Проф. д-р Миле Пешевски член е во: ЕААЕ (Европска асоцијација на агрескоопромистите), ЗАЕМ (Здружение на агрескоопромистите на Република Македонија), МАЗУК (Македонско здружение за упштедување на квалитетот) и во Здружението за одржлив развој. Во моментот тој е претседател на ЗАЕМ.

Проф. д-р Миле Пешевски ја остварува својата научна афирмација со објавување на резултатите од своите или тимски истражувања преку досега објавени релативно голем број индивидуални или колективни трудови. До изборот за доцент, д-р

Миле Пешевски има објавено 24 научни и 4 стручни трудови, а има и учествувано во оформувањето на 10 научноистражувачки и апликативни студии и проекти, рецензиирани во Билтенот на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје бр. 592 на стр. 103-114 од 12. III 1993 година. А до изборот за вонреден професор, д-р Миле Пешевски има објавено 18 научни, 4 стручни трудови и две учебни помагала, а има и учествувано во оформувањето на неколку научноистражувачки и апликативни студии и проекти, рецензиирани во Билтенот на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје бр. 703 на стр. 125-173 од 13. III 1998 година. До изборот за редовен професор, кандидатот д-р Миле Пешевски има објавено 23 научни, 3 стручни трудови, а има и учествувано во изготвувањето на неколку научноистражувачки и апликативни студии и проекти, рецензиирани во Билтенот на Универзитетот "Св. Кирил и Методиј" во Скопје бр. 818 на стр. 118-132 од 8. I 2003 година.

ОБЈАВЕНИ ТРУДОВИ ПО ИЗБОРОТ ЗА РЕДОВЕН ПРОФЕСОР

A. НАУЧНИ ТРУДОВИ

1. Anakiev B., Peševski M., Nić B. 2003: Harmonizacija agrarne politike zemalja kandidata za članstvo u EU sa zajedničkom politikom – CAP. Zbornik radova sa Simpozijum agroekonomista: Poljoprivreda i ruralni razvoj u evropskim integracijama, 225-234, Beograd.

Авторите констатираат дека приближувањето на земјите-кандидати за членство во ЕУ, покрај покачувањето на конкурентноста и приближувањето на цените на земјоделските производи со цените во ЕУ, од осебена важност е хармонизирањето на механизите на аграрната политика со засадничката аграрна политика (CAP) на ЕУ.

Градецето модел на развој на европското земјоделство значи да се развива во исто време назарно ориентирано, еколошко и мултфункционално земјоделство. Само така може да се одговори на предизвиците и штетите кои поставува пред земјоделството.

Без сумневање, авторите потенцираат дека е најважно и РМ да се придржува кон петте цели што во Агендата 2000 се поставуваат пред земјоделството на ЕУ.

- Пешевски ги коментира петте цели во Агендата 2000.

2. Анакиев Б., Пешевски М. 2003: „Местото на агрокомплексот во стопанството на Република Македонија со посебен осврт на извозот и увозот“. Здружение на агрокономистите на РМ. Зборник на трудови: „Состојба, проблеми и развојни концепции на агрокомплексот во Република Македонија“, 3-16, Скопје.

Врз основа на статистички податоци (1994-2000), авторите констатираат дека агрокомплексот за Република Македонија има големо значење, пред сè поради релативно големиот број земјоделско население (12%), поради стабилното и релативно високо учество во БДП (околу 16%), поради фактот дека во земјоделството се вработени околу 23% од вкупно вработените во земјата и дека во прехранбената и тутуската индустрија, потоа во производството на пијалаци и добиточна храна се вработени уште 25-30.000 работници.

Вредноста на извозот од агрокомплексот се движи помеѓу 15 и 22,5%, а на увозот помеѓу 12 и 16%, во вкупниот извоз, односно увоз.

Авторите констатираат дека агрокомплексот на Република Македонија има негативен трговски биланс, речиси кај сите групи на производи, а само три групи производи (онојје, зеленчук и шашите преработки, пијалаци, тутун и преработки од тутун) имаат позитивен биланс.

- Во овој труд кандидатот ја обработува материјата за трговскиот биланс.

3. Филипоски К., Пешевски М., Трајковски Ј., Митрески И. 2003: „Состојба и проблеми во тутунското стопанство во Република Македонија“. Здружение на агрокомпаниите на РМ. Зборник на трудови: „Состојба проблеми и развојни концепции на агрокомплексот во Република Македонија“, 2-36, Скопје.

Најнапред во трудот се прави анализа на десетгодишни (1992-2001) статистички податоци за состојбата на тутунопроизводството во сметот и во Република Македонија. Врз основа на тие податоци авторите направиле ранг-листа на земји-производители на ориенталски тутун. Македонија е на седмо место (со 3%) од десетте земји најголеми производители на ориенталски тутун во светот. Република Македонија произведува просечно 23.160тони годишно, каде што доминантното место (с 53,41%) им припаѓа на типот прлен и на типот јака (со 32,77%). Во трудот е подвлечено дека транзициониот период во земјата има негативно се одразил и на стабилноста на тутунопроизводство.

Вс. вториот дел од трудот се разработуваат глациите причини за проблемите во тутунското стопанство на Република Македонија.

- Д-р Миле Пешевски ја анализира динамиката на сите производство и прави ранг-листа на земјите производители на ориенталска тутун.

4. Пешевски М., Живковиќ Д., Стеваноска: Валентина. 2003: „Состојба и проблеми кај индивидуалните земјоделски стопанства во Република Македонија“. Здружение на агрокомпаниите на РМ. Зборник на трудови: „Состојба, проблеми и развојни концепции на агрокомплексот во Република Македонија“, 67-78, Скопје.

Индивидуалните земјоделски стопанства, неспоредно, имаат крупно значење во земјоделскиот сектор и во целокупната економија на РМ не само поради нивниот релативно голем број (178.100 стопанства, според пописот од 1994), туку и поради фактот што тие се сопственици на 546.925 ha земјиште (44% од вкупниот 1.254.417 ha), на над 90% од добиточниот фон; како и на околу 97% од вкупниот физички број трактори.

Производството на лебло жито-пченница, главче (со окоју 66%), е кај индивидуалните стопанства. Кај тив, речиси целото количестве на ориз (91,4%) се произведува. Исто така, пченката во зрино (96,2%), јчменот (ближу 67%), луцерката (над 82%), добиточната репа и фуражната пченица (39%, односно 28%), а и линзиското сенце (ближу 93%) се произведува, главије кај индивидуалните стопанства. Производството на тутунот (нај 96%), грифческите култури (нај 96%), онојјето (нај 90%) како и на грозјето (69%) се прелизира главно, исто така, кај индивидуалните стопанства.

Како и да е, индивидуалните стопанства се сосушват со почетамошно усилување на поседот, недоволен пристап до аграр, маломерно и не стандардизирано производство, конзервативен однос кон нови технологии и земји.

5. Пешевски М., Арсов З. 2003: „Организација и традиција за контейнерско производство на тутунски расад“. Тутун, 1-2, 69-79, Брилек.

Во трудот се утврдуваат организацијата на работа, структурата на потрошувачка на труд, како и висината на трошоците за производство на тутунски расад при класичен и контејнерски начин.

Авторите утврдиле дека при контејнерскиот начин на производство на тутунски расад се троши релативно многу човечки труд (просечно 370,50 h/ha), кој во споредба со класичниот начин е поголем за 24,54%.

Како резултат на поголемите вложувања, особено на материјалите, контејнерскиот начин е искан за 2,58 пати во однос на класичниот начин.

Во структурата на вкупните производни трошоци кај класичниот начин на расадопроизводство доминираат (со 78,06%) трошоците за ангажираниот човечки труд, а материјалните учествуваат само со 21,94%, додека, пак, кај контејнерскиот начин доминантно учество имаат трошоците за материјали, кои просечно зафаќаат 69,82%, а платите 30,18%. Доминантно учество во структурата на материјалните трошоци кај контејнерскиот начин има стерилната подлога (смеса од тресет и перлит) со 58,20% од вкупно 35.295,00 ден./ha.

6. Филипоски К., Пешевски М., Митрески М. 2003: „Можности за надминување на состојбата и проблемите во тутунското стопанство“. Тутун, 3-4, 117-123, Прилен.

Исто како во останатиот дел од земјоделскиот сектор, така и во тутунското стопанство се присутни одредени проблеми, а причините се од различна природа. Тешката положба, според авторите, не е резултат само на климатските услови туку, во голема мера, и на неподготвеноста, а можеби и на незнайето да се спротивставиме на таквите услови, како и на иссоздадената материјална основа за полесна интервенција и пребродување на настанатите последици. Најпосле, тоа е резултат на непостоењето на концепт и стратегија како да се насочат потребните мерки за совладување на сите настанати проблеми.

Понатаму во текстот, авторите предлагаат стратешки мерки и дополнителни активности за надминување на причините за проблемите и последиците.

- Пешевски ги концептира стратешките мерки.

7. Peševski M., Živković D. 2004: Energetska efikasnost proizvodnje krompira na porodičnim gazdinstvima. Tehnika - Menadžment, 54 (2004) 4, 21-28, Beograd.

Со помош на приспособен метод на работа базиран на резултатите од анкетни истражувања, најнапред авторите ја утврдиле структурата на потрошок на енергија по енергетски носители (човечки труд, машини, гориво, масла и мазива, минерални губриња, пестициди и амбалажа).

Резултатите од истражувањето покажале дека производството на компир енергетски е ефикасно, поради фактот што за 1 MJ потрошено количество на енергија се произведуваат од 5,15 до 6,42 MJ енергија содржана во клубените од компирот.

8. Dimitrievski D., Belkovski N., Peševski M. (2004): Agro Management. In: Important Issues for the Macedonian Agricultural Sector. Swedish University of Agricultural Sciences, SLU, pp., 12-41, Uppsala, Sweden.

Македонското земјоделско производство се одвива во структура кој ја сочинуваат: земјоделски прстпријатија и земјоделски задруги и индивидуални земјоделски стопанства. Како посебен дел од земјоделската структура, кој е во

функција на примарното земјоделско производство, се агробизнис-претпријатијата.

Земјоделските претпријатија се крупни организациони форми, кои стопанисуваат во легалната рамка на Законот за трговските друштва. Најголем дел од нив се произлезени од поранешните општествени земјоделски комбинати и стопанства. Денес тие го поминаа или сè уште се во процесот на трансформација и приватизација на капиталот.

Состојбата со земјоделските задруги е доста тешка. Во вистинска смисла на зборот тие не егзистираат, и во поранешниот систем нивното работење повеќе наликува како работење на земјоделски претпријатија.

Индивидуалните земјоделски стопанства поседуваат над 44% од вкупното земјоделско земјиште, или повеќе од 74% од обработливите површини. Но нивната големина е доста мала (1.29 ha обработливо земјиште), со голема фрагментираност на поседот.

- Пешевски ја обработува материјата за индивидуалните стопанства.

9. Пешевски М., Петковски Д., Петковска Катерина, Стеванска Валентина. 2004: „Вредноста на лошиот квалитет во преработката на млеко и производството на млечни производи“. МАЗУК, Зборник на трудови: „Квалитет - основа за уапредување на бизнисот“, 119-130, Охрид.

Во трудот, врз база на статистички податоци, авторите вршат анализа на динамиката на бројот на добиток за молзење (говеда и овци), како и оствареното производство и приносите на млеко. Потоа, врз база на податоци од книgovodstvјената и оперативната свидетица на млекарница од скопскиот реон, ја утврдуваат структурата и нивото на вредноста на лошиот квалитет во преработката на млеко и производството на млечни производи.

Резултатите од истражувањето покажале дека квалитетот на млекото и млечните производи, главно се влошува во продавниците. Така, учеството на вредноста на лошиот квалитет предизвикан со стоење на производите во продавниците, во вкупната вредност на неквалитетни производи се движи од 30,21%, кај киселото млеко до 98,35%, кај јогуртот амбалажиран во PVC-шишиња од 0,25 l. Речиси изедначено учество имаат трите локации (при производството, при транспортот и при продажбата) на предизвикување на лошиот квалитет кај пресното млеко амбалажирано во PVC-фолија, а квалитетот кај киселото млеко најмногу се влошува во млекарницата (69,38%). Над 70% од вкупните загуби поради лош квалитет се прават кај пресното млеко и кај јогуртот иакувани во PVC-фолија.

Вредноста на производите со лош квалитет, утврден кај трите локации заедно, учествува просечно со 3,16% во вредноста на производите погодни за исхрана, а вкупната загуба изнесува 597.133,00 денари или 9.630 EUR на годишно ниво.

10. Boshev D., Jacobsen S-E., Quarrie S., Vasilevski G., Mitkova T., Kakurinov V., Peshevski M., Ilie-Popova S., Mihajlov L. 2004: Strategies for drought alleviation in R. of Macedonia. Book of Proceedings, VIII ESA Congres: European Agriculture in a Global Context, Copenhagen (11-15 july) pp. 889-891, KVL. Copenhagen, Denmark.

Истражувањата се насочени кон спроведување стратегија за управување со водните ресурси во Македонија, комбинирајќи ги модерните технологии за употреба на водата од речните басени до секое растение одделно. Во трудот се анализираат следниве аспекти: хидролошките компоненти, новите техники за

наведнување за ефикасно и економично користење на водата од страна на растенијата и истражувања за успевање одгледување на кинеска, како толерантна култура на сол.

- Во овој труд Пешевски ги обработува аспекти за управување со водните ресурси во Република Македонија.

11. Jacobsen S-E., Quarrie S., Jensen C.E., Hansen S., Quinn P., Gorton M., Bacon M., Jones K., Chaves M., Lopes C., Stikic R., Petovic S., Stilcevic R., Poleksic V., Pekic S., Zaric V., Boshev D., Vasilevski G., Mitkova T., Kakurinov V., Peshevski M., Bozic M., Nikolic G. 2004: Water resource strategies and drought alleviation in Western Balkan agriculture (WATERWEB). Book of Proceedings, VII ESA Congress: European Agriculture in a Global Context, Copenhagen (11-15 july) pp. 929-931, KVL Copenhagen, Denmark.

Во овој труд се презентирани постапките за одржливо искористување на водните ресурси во земјоделството на Западен Балкан. Истражувањата се вршени кај пченика, винова лоза, домат и коминир во полски и контролирани услови.

Од добисните резултати, кај сите хуттури се забележани релативно пониски приноси. Но, намалувањето се занемарливо во споредба со занедадата на вода и подобрувањето на јавилитетот на плодовите.

Свој сфект од друга страна е позитивен, ако се анализира зголемувањето на производниот принос на асимилација во плодовите, кој се јавува како резултат на вештачки предизвиканата состојба на стрес од недостаток на доволно количество вода. Како резултат на таквата физиологичка состојба, коефициентот на искористеност на водата од растенијата (WUE) се зголемува.

- Пешевски тука прави обид да веспоставување социо-економски врски со истражувачките откритии.

12. Пешевски М. 2004: „Енергетската ефикасност на производството на круинолисен тутун тип вирџинга кај индивидуалните производители“. Тутун, 3-4, 75-86, Прилеп.

Анализата покажала дека тука релативно чаклу се троши човечки трул (342,70 h/ha) и соматска енергија (386,04 MJ/ha), во споредба со потрошувачката на соматска енергија кај ситнолисните тутуни. Релативно ниската потрошувачка на соматска енергија се должи, пред сè, на високото учество на потрошувачка на фосилна енергија (327,95 MJ/ha или 76,18%), односно енергијата содржана во погошкото гориво и маслото за подмачкување употребувани во процесот на извршување на механизираните работни процеси.

Потрошувачката на хемиска енергија е минимална (само 16,813 MJ/ha), со оглед на тоа дека и потрошокот на минерални ѓубриња и пестициди е минорно, а тоа се должи на рационализиран потрошок на пестициди и минерали (ѓубриња и тоа само при расидонпроизводството).

Бидејќи транспортот засега не е суштинско тутун го врши откуп²⁹ претпријатие, чиска е, а може да се каже и дека е минорна (649,60 MJ/ha или 9,28%) потрошувачката на енергијата содржана во опремата.

Исто така, минорна е (само 0,03% од вкупно 6.993,69 MJ/ha) потрошувачката и на енергијата содржана во репроматеријалот, т.е. семенскиот материјал, а тоа се должи на релативно големата реидуктивна способност на тутунското семе.

Засега многу малка (само 26,56%) од енергетскиот потенцијал (49.451,89 MJ/ha) на тутунското растение е користи за понатамошна трансформација, а

шескористена останува нешто помалку од 2/3 од количеството на произведена енергија.

Но, како и да е, процесот на производството на тутунот тип вирдишија кај семејните стопанства во Република Македонија спретски е ефикасен, поради фактот дека за 1 енергетска единица се произведуваат 7,07 единици.

13. Филипоски К., Пешевски М., Стојаноска Снежана. 2004: „Можности за приспособување на производството на тутун во Р. Македонија кон Европската унија“. Тутун, 9-10, 217-223, Прилеп.

Основната цел и стратегија на Република Македонија, во врска со тутунското стопанство, треба да биде стабилизирање на производството на низе од 30.000 тони сиров тутун. Оваа цел, според авторите, може да се оствари, бидејќи нашата земја има ловолни почисно-климатски услови за производство на квалитетни ситнолисни тутуни и искусни тутунопроизводители со традиција. Исто така, типовите прилеки и јака имаат свое место на меѓународниот пазар. Нашата држава ја поседува потребата инфраструктура за обработка на околу 30.000 тони сиров тутун и има развиена научноистражувачка дејност која може да го развива, следи и контролира овдја производство.

За остварување на оваа цел потребно е да се подобрчи сорната структура и да се применува практика на агротехника преку едуцирање на тутунопроизводителите. Исто така, неопходно е изнајдување познат стратешки партнери и подготвување на големи извозни партни.

Државата преку законски акти треба да ги регулира производството, откупот и продажбата на тутунот. Исто така, преку аграрната политика треба да врши помагање на тутунопроизводителите. Премините не треба да бидат на товар на буџетот на државата, туку нивното обезбедување треба да оди со зголемување на акцизите на бандеролите и цигарите.

- Пешевски ѝ овој труд ја обработува материјата за производните критеријуми и гарантирашите пратии за производство на тутун во ЕУ.

14. Пешевски М., Филипоски К. 2004: „Развојот на науката за тутун и нејзиното влијание врз економската положба на тутунопроизводителите“. Тутун, 11-12, 277-285, Прилеп.

Во трудот авторите вршат анализа на досегашните истражувања во науката за тутун, особено во областите на генетиката, селекцијата, агротехниката, хигиентата, економиката и организацијата на тутунопроизводството. Тие економски ги валоризираат истражувањата и ги квантифицираат можностите за зголемување на профитот. При тоа, утврдиле дека најголеми можности за покачувањето на профитот (62,8%), покрај другото, имаат истражувањата во областа на генетиката и селекцијата. Петоа, следуваат агротехничките мерки: обработка на почвата, губрење, наводнување и сл., со кои финансиските резултати можат да се покачат за 402%. Постигнувањата направени во областа на заштитата на тутунот, според авторите, даваат можност економскиот ефект да се зглели за 32,2%.

Резултатите покажале дека најмали (само 15,0%) се можностите за покачување на профитот преку воведување рационална организација на работните процеси и преку рационална употреба на средствата и трудот.

15. Пешевски М., Шекеринов Д., Мартиновска Стојческа Александра. 2005: „Значењето на традицарството во меѓунардната размена на Република

Македонија со светот". Здруженис на агроекономистите на РМ, Зборник на трудови: „Пристанот на производите од агрокомплексот до внатрешниот и надворешниот пазар”, 108-122, Скопје.

Врз база на статистички податоци, авторите утврдиле дека во делот на градинарството Република Македонија има позитивен трговски биланс, поради фактот дека извозот е поголем, просечно за 2,5 пати од увозот. Во истражуваниот период (1994-2003) вредноста на извозот на градинарски производи и на нивните преработки изискувала над 32 мил. USA\$, што претставува 2,64% од вкупниот извоз на земјата. Тука, доминантно место (со 20,21%) има извозот на печурки, потоа доаѓаат доматите и производите од домати (со 19,47%), а на трето место (со 11,56%) се пиперките и производите од пиперки. Во истиот период, покрај другото, се увезуваат и градинарски производи (свежи и преработени) во вкупна вредност, просечно 12.678 илјади USA\$ или 4,39% од вкупниот увоз на агрокомплексот.

16. Аждерски Ј., Гончевски Д., Пешевски М., и др. 2005: „Можности за зголемување конкурентноста на земјоделско-прехранбените производи“. Зборник на трудови: XXX средба “Факултет-стопанство 2005”, Факултет за земјоделски науки и храна, год. 13, 45-88, Скопје.

Според авторите, здравата и постојана конкуренција претставува силен фактор за подобрување на економската ефикасност на стопанските субјекти и за задоволување на потребите на потрошувачите со поголем избор на производи, со повисок квалитет на стоки, и со релативно пониски цени. Оттаму, така поставената конкуренција создава услови за зголемување на конкурентноста и претставува ефикасен инструмент за мобилизација на материјалните ресурси, работната сила и знаењето за економски развој на трајна основа.

Во трудот се анализираат ценовните аспекти на конкурентската способност на 24 земјоделски производи.

- Пешевски ја обработува материјата за 8 градинарски производи и за тутунот.

17. Бончев Д., Пешевски М., Щекеринов Д. 2005: „Бази на податоци и нивното значење за агрокомплексот со осврт на примената на ГИС во Waterweb-проектот“. Годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна, год. 50, 85-97, Скопје.

Во трудот с описаната методологијата на изработка на базата на податоци, претставено е приспособено софтверско решеније за изработка на база на податоци во агрокомплексот и е прикажана практичната примена.

Авторите потенцираат дека изработената база на податоци за потребите на Waterweb-проектот треба да претставува основа за донесување на одлуки од страна на локалните авторитети и заинтересираните субјекти.

- Проф. д-р Миле Пешевски дава придонес во адаптирањето на софтверскиот модел.

18. Peševski M., Šekerinov D., Tomić D. 2006: Mesto Srbije i Crne Gore u trgovinskoj razmeni Republike Makedonije svežim povrćem. Zbornik radova: XI Savjetovanje o biotchnologiji, vol. 11 (11.-12), knjiga I, 7-14, Čačak, 3-4 III 2006.

Анализата на извозот покажала дека главен трговски партнери на Република Македонија са Србија и Црна Гора, која во вкупната вредност

(просечно 12.611.000 USA \$) на извезени свежи градинарски производи, учествува со околу 45%.

Во делот на увозот, главен трговски партнери е Холандија со учество од 34,3% во вкупниот увоз, кој просечно изнесува 3.014.000 USA \$. На второ место на ранг-листата е Србија и Црна Гора со вредност на увозот од 506.000 USA \$ или 16,8% од вкупниот увоз.

19. Peševski M., Tomić D., Šekerinov D. 2006: Pareto analize-alat za poboljšavanje kvaliteta u proizvodnji sira. Zbornik rada: XI Svetovanje o biotehnologiji, vol. 11 (11.-12), knjiga II, 419-425, Čačak, 3-4 III 2006.

Во трудот се прави описрација на процесот на производство на бело кравјо сирење од квалитативен аспект. Притоа, утврдени се повеќе причини за лошиот квалитет на сирењето. Причините се систематизирани во т.н. контролна листа, а потоа е пресметано процентното учество во вкупниот број на дефекти и кумулативот на дефекти. Врз основа на овие податоци е изработен Pareto-дијаграм, од каде што се гледаат малку важните причини за лошиот квалитет. Потоа, извршена е корекција на само 20% од причините, па е изработен компаративен дијаграм, од каде што се гледа разликата пред и после подобрувањето на квалитетот.

20. Пешевски М. 2006: Знацијај тржишта ЕУ у извозу поврћа из Републике Македоније. Економика Польопривреде, 1, 21-34, Београд.

Во трудот на основа на официјално статистички податоци (1999-2003) утврдено е дека РМ произведува градинарски производи на просечно 62.649 ha или на 11,2% од обработливото земјиште. На тој земјишен капацитет фармерите-градинари произведуваат просечно годишно по 701.358 тони зеленчук, од кои само 10,08% се извезува. Извозот по производи се движи од 0,12%, кај пиперката до 24,84%, кај зелката и кельот.

Авторот утврдил голема варијабилност на продажните цени по земји. Така, на пример, при извозот во Германија се остваруваат најдобри извозни цени (за домати 650,92 USA\$/t, за морков 457,97 USA\$/t и за печурки 11.558,10 USA\$/t), а најлоши во BiH (186,66 USA\$/t домати и 90,34 USA\$/t морков).

Пешевски потенцира дека наш главен извозен партнери, од "старите" земји членки на ЕУ, е Италија која во вкупниот извоз учествува со 29,74%. Но, ако се земат предвид сегашните (состојба 2005) земји-членки на ЕУ, тогаш Словенија е на второт од ранг-листата, со над 32% од вкупниот извоз на свеж зеленчук.

21. Boshev D., Jacobsen S.E., Quarrie S., Queen P., Gorton M., Hewett C., Tellier S., Vasilevski G., Peshevski M., Kakurinov V., Mitkova T., Mihajlov L., Shekerinov D., Jovanov D., Vasilevski N., Boshev Z., Ristova M. 2006: Integrated water resources management in Ovce Pole region. Abstracts: Conference on water observation and information system for decision support BALWOIS 2006, 158, Ohrid, 23-26 May 2006.

Во овој труд, авторите ги презентирале резултатите од интегрираното управување со водните ресурси во Овче Поле, со цел следење и моделирање на искористувањето на водата. Овче Поле е земен како типичен ариден реон во Македонија, а истражувањата се правени на ниво на речен слив, поле, култура, растение.

Како култура за анализа е користена пченката, а при нејзиното наводнување се користени техники на дефицитно наводнување (DI). Целокупната работа е поделена во пет работни групи, и тоа: WP1-квантиитет на вода, WP2-

квалитет на вода, WP3-искористување на водата, WP4-економска анализа и WP5-ширење на резултатите.

WP1 - опфаќа собирање и анализа на резултатите за количествата на врнеки, водните текови, дренирачката вода во каналите и движењето на подземните води, формирање на база на податоци и прикажување на резултатите на GIS подлоги; WP2 - опфаќа анализа на водите од хемиски и микробиолошки аспект; WP3 - ја опфаќа анализата на искористувањето на водата од страна на растенијата; WP4 - врши економска анализа на трошоците и добивката од новите начини на DI и WP5 - ги шири резултатите од сите други работни групи до заинтересираните корисници.

Пешевски е главен истражувач во групата WP4.

22. Bošev D., Vasilevski G., Peševski M., Mihajlov Lj., Šekerinov D., Bošev Z. 2007: Kvinoja (*Chenopodium quinoa* Willd.) nova biljka u Makedoniji. Zbornik radova: XII Savetovanje o biotehnologiji, vol. 12 (13), 355-358, Čačak, 2-3 III 2007.

Во овие истражувања, анализирана е можността за одгледување квинаја како суперчујија на жигата во услови без паноднување. Испитувани се двајански сорти, KVL37 и KVL52. Резултатите покажале дека се добиваат задоволителни приноси и солиден квалитет на семето. Имајќи предвид дека откупната цена на семето од оваа култура е релативно висока (1,5 USA\$/kg), авторите поднесуваат дека одгледувањето на квинаја би можело да биде профитабилен бизнис за македонските фармери.

- Пешевски тука, врз основа на литературни податоци, врши апроксимација на економските параметри.

23. Peševski M., Bošev D., Tomic D. 2007: Utrošak rada i cena koštanja proizvodnje makedonskog ajvara. Zbornik radova: XII Savetovanje o biotehnologiji, vol. 12 (13), 541-547, Čačak, 2-3 III 2007.

Со помош на техничко-аналитичкиот метод, односно методот "хронографија на работното време", авторите ја утврдуваат организацијата и структурата на користењето на работното време при производството на ајвар во домашни услови. Потоа, врз основа на количеството потрошени инпути и актуелните пазарни цени, тие ја утврдиле и производната цена на ајварот.

Авторите табеларно ја прикажуваат структурата на користење на работното време по работни операции, и при тоа констатираат дека најмногу труд (повеќе од 34%) се троши за лушење на инверките. Потоа, на второ место во структурата доаѓа (со околу 33%) потрошениот труд за печење на инверката, а на трето место потрошениот труд за пржење итн.

Доминантно место (со околу 47%) во производната цена имаат трошоците за човечкиот труд. Веднаш по нив се трошоците за сировината, амбалажата итн.

Споредбата помеѓу производната и продажната цена (на пазарот во Скопје) на ајварот покажала дека овој бизнис е профитабилен. Профитот бил испесувал околу 35 % во брутно-износ, но може да се покачи дури на 61%, ако фармерите произведената инверка сами ја преработуваат во ајвар, а не да ја продаваат како сировина.

24. Peševski M., Tomic D., Šekerinov D. 2007: Segmentacija i izbor ciljnih tržišta makedonskog povrća. Zbornik radova: XII Savetovanje o biotehnologiji, vol. 12 (13), 549-554, Čačak, 2-3 III 2007.

Сегментацијата се врши врз основа на процентното учество на земјите-партнери во вкупниот извоз и увоз, како и врз основа на интензитетот на извозот и увозот. Притоа, сите земји (повеќе од 30) се групирани во четири групи.

Како многу атрактивен пазар се смета оној каде што извозот има вредност над 1.000.000 USA \$. Средно атрактивен би бил оној пазар каде што вредноста на извозот е помеѓу 500.000 и 1.000.000 USA \$, додека оној пазар каде што вкупниот извоз е помалку од 500.000 USA \$, се карактеризира како слабо атрактивен.

Според овие критериуми, во првата група влегуваат: Србија и Црна Гора, Италија, Греција, Словенија, Хрватска, во втората: БиХ и Бугарија, а во третата група: Германија, Полска и Романија.

25. Peshevski M., Georgiev N., Kocev K. 2007: Productivity and profitability of the carrot production in the Republic of Macedonia. International Symposium: Trends in Development of European Agriculture, Timișoara, Mai 24-25,2007.

Авторите утврдиле дека кај семејните стопанства од групата II (односно кај стопанствата каде што површината на која што се произведува морковот, се движи од 1,1 до 5,0 ha) производните трошоци се повисоки за 49,1%, но цената на чинење пониска за 14,1% како резултат на повисокиот (за 73,9%) принос на единица капацитет.

Потрошокот на живиот човечки труд кај стопанствата од групата II е повисок за 7,1% во однос на групата I (тука површина се движи од 0,1 до 1,0 ha), а продуктивноста е побисока за 62,7%, пред сè поради повисоката техничка опременост на таа група стопанства.

Нивото на профитот (според релативен показател) е речиси исто кај двесте групи стопанства, поради доминирачкото позитивно влијание на повисоката (за 16,7%) продажна цена за морковот кај групата I во однос на групата II, отколку на негативното влијание на висината на вкупните трошоци на единица површина кај групата II.

26. Peševski M., Bošev D., Šekerinov D. 2007: Economic analize of maize production in conditions of deficit irrigation in Republic of Macedonia. Економика Полјопривреде, 2, 21-34, Београд.

Во трудот авторите вршат анализа на економските параметри во процесот на производството на гченка кај три варијанти. Првата (T1) е традиционален начин на наводнување каде што бројот на наводнувањата и количеството вода за наводнување се по слободен избор на фармерите. Втората варијанта (F1) е со полно наводнување до илескиот воден капацитет на почвата до длабочина од 1 m. И третата варијанта (D10) е наводнување до 50% од F1. При тоа утврдиле дека кај варијантата T1 фармрите трошат просечно 10 868 m³/ha, што е во однос на варијантата F1 повеќе за илјзу 14%, а во однос на варијантата D10 повеќе за над 128%. Поради фактот дека заштедата на вода е значителна, а потрошувачката е контролирана, се оставуваат повисоки приноси и повисока вредност на производството. Во врскасо тоа фармерите кои би ги практицирале варијантите со контролирано количество вода за наводнување би остварувале и повисоки профити (просечно за 13,5 индексни поени) на вложениот капитал.

27. Dane Bošev, Goce Vasilevski, Mile Peshevski, Darko Shekerinov, Nikola Vasilevski, Dane Jovanov, Sven-Erik Jacobsen, Steve Quarrie. 2007: Potential for quinoa (*Chenopodium quinoa* Willd.) production in Ovec Pole region. Proceedings from Conference - Water

Productivity in Agriculture and horticulture: How can less water be used more efficiently?, LIFE-Copenhagen University, DJF-Århus University, 2-7 july 2007, Denmark, 9-10.

Иако реонот на Овче Поле е класифициран (Филиповски и сор., 1996) како еден од најаридните места во Европа, таму, според авторите, усменно може да се произведува квилоја. Без наводнување остварени се просечни приноси од 339,5 kg/ha, а во услови на наводнување 705,0 kg/ha.

Авторите прават компарација со остварените приноси во земјите на Јужноамериканските Анди. Така, па пример, во Боливија, каде што квилојата се произведува на околу 40.000 ha, просечните приноси изнесуваат 631 kg/ha, а во Перу (од околу 30.000 ha просечна површина) 967 kg/ha.

- Д-р Миле Пешевски прави анализа и компарација на податоците од FAOSTAT за површините и производството на квилоја во Боливија, Перу и Еквадор.

28. Dane Boshev, Mile Peshevski, Dane Jovanov, Darko Shekerinov, Nikola Vasilevski, Sven-Erik Jacobsen, Steve Quarrie. 2007: Production of maize in Ovce Pole region using deficit irrigation techniques. Proceedings from Conference - Water Productivity in Agriculture and horticulture: How can less water be used more efficiently?, LIFE-Copenhagen University, DJF-Århus University, 2-7 july 2007, Denmark, 11-12.

Во трудот се презентираат резултатите од производството на пченка во реонот на Овче Поле со техниката на дефицитно наводнување (DI50, PRD50 и PRD70) во споредба со наводнувана пченка до стопроцентно ниво на ПВК на почвата.

Резултатите покажале дека најзаточливата варијанта е PRD70, каде што се остварува речиси исто производство (11.754 kg/ha) како и кај EI-третманот (12.014 kg/ha), но со помала потрошувачка на вода за 68%.

Авторите потенцираат дека производството на пченка во овчј реон, па и воопшто, треба да ја применуваат овна варијанта на наводнување зареди занетеда на вода, но и заради намалување на производните трошоци за 11.37%.

Кандидатот д-р Миле Пешевски ја обработува материјата за производните трошоци.

29. Mile Peshevski, Dane Boshev, Darko Shekerinov, Nikola Vasilevski, Dane Jovanov, Sven-Erik Jacobsen, Steve Quarrie. 2007: Cost-benefit analysis for alternate furrow irrigation for maize production. Proceedings from Conference - Water Productivity in Agriculture and horticulture: How can less water be used more efficiently?, LIFE-Copenhagen University, DJF-Århus University, 2-7 july 2007, Denmark, 27-28.

Истражувањата се направени со цел да се изврши анализа на производните трошоци и приходи во услови на експериментално производство на пченка при контролирана потрошувачка на вода. Производните резултати од експерименталното одгледување авторите ги апроксимирале со резултатите од аналитичката калкулација што ја направиле врз база на анкетно истражување.

Авторите утвдиле дека варијабилните трошоци кај сите шест варијанти се движат помеѓу 90,41 и 93,39% од вкупните трошоци, каде што доминантно место имаат трошоците за прибиранье на пченката. Анализата по групи трошоци покажала дека на прво место се трошоците за плати, чие учество се движи помеѓу 42,32 и 53,91%. Учество на трошокот за водата за наводчување во материјалните трошоци е највисоко кај варијантата каде што потрошувачката на вода не се контролира, а кај варијантите со контролирано наводнување тоа просечно изнесува 13%.

Резултатите од истражувањето покажале дека најдобар финансиски резултат се остварува кај варијантите со контролиране наводнување, кој во однос на неконтролираното наводнување е повисок за над 3.000 денари на единица капацитет.

30. Миле Пеневски, Дане Бонев, Дарко Шекеринов. 2007: „Производно-економска оценка на алтернативното наводнување на пченка со бразди“. Јубилеен годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна (рецензиран труд - во печат), Скопје.

Во трудот се презентираат производните и економските резултати од производството на пченка по вообичаена технологија, но со различни начини на наводнување. Едната варијанта е наречена Т1-традиционното наводнување, каде што бројот на наводнувањата е по слободен избор на фармерите и се движел од 3 до 6 пати, а количеството на вода не било мерено. Заради утврдување на трошоците и приходите кај оваа варијанта и пак по априксимирање кај другите варијанти авторите направиле анкетирање на семјиштата отворено од три локалитети (с. Тркаче - Кочани, с. Врсаково - Штип и во с. Ериедија - Св. Николе), кои се инфатсни со ХМС „Брегалница“. Технологијата на производството кај оставатите 5 варијанти била иста, како и кај Т1-варијантата, а се разликувала само по количеството на вода за наводнување. Кај Т1-варијантата посевот бил наводнуван до 100% од иколскиот воден капацитет на почвата до 1 м длабочина, при што се ги трошиле $7.838 \text{ m}^3/\text{га}$ вода. Пченката кај една варијанта (D) воопшто не била наводнуваша. Кај останатите три варијанти било контролирано количеството на вода (кое било додавано на 4 пати): DI50 - 50% помалку вода од T1; PRD50 - 50% количество на вода од DI50, но наводнувањето било алтернативно; еднаш од едната страна, а вториот пат од другата страна па редот; и PRD70 - исто како и кај PRD50 со таа разлика што за време на фазата цветање на пченката била наводнуваша со количина на вода, пресметана како за T1-варијантата, па потрошувачката на вода се зголемила за 25%.

Резултатите од истражувањето покажале дека најрационална варијанта е PRD70, ако се оценува врз основа на висината на приносот и вредноста на производството ставени во релација со количеството на потрошена вода.

Различните приложи, кои се резултат, пред се, на различниот потрошок на вода, според авторите, биле причина за варијабилност кај трошоците и цената на чиније, а тие пак влијаеле врз висината на контрибуционата маржа и профитабилноста. Врз основа на овие параметри, авторите констатираат дека најноволна е PRD50 варијантата.

31. Миле Пеневски, Џаис Бонев, Дарко Шекеринов. 2007: „Анализа на производно-економските обележја на производството на квиноја“. Јубилеен годишен зборник на Факултетот за земјоделски науки и храна (рецензиран труд - во печат), Скопје.

Врз основа на две годишни експериментални истражувања авторите вршат анализа на трошоците и приходите кај квиноја (*Chenopodium quinoa Willd.*) произведувана во ресницот на Овче Поле, во две варијанти. Едната варијанта без наводнување, а другата со норма на вода од $1.500 \text{ m}^3/\text{га}$, додавана во три фази од развојот на квинојата: во фаза на пораст на растението, во фаза на цветање и во фаза на налевување на зрното.

Резултатите покажале дека во структурата на трошоците (просек од двите варијанти) доминираат (до 33,46%) материјалните трошоци.

Авторите подвлекуваат дека наводнувањето предизвикало дополнителни трошоци за 2.620,00 ден./га или 9,86%. Тоа зголсмување, пак, иницирало дополнително повисоки приноси за 51,91%, кои создале услови за покачување на бруто-профитот за 82,2%.

Б. СТРУЧНИ ТРУДОВИ

1. Илиев Б., Пешевски М. Станковиќ Мира. 2003: „Биоенергетски потенцијал на Р. Македонија“. Инженерство, 4 (1), 42-50, Скопје.

Врз база на статистички податоци и снергетски коефициенти, авторите во трудот ги утврдиле снергетските ресурси во биомасата на споредните земјоделски производи и отпадоците од шумарството и преработката на дрвото во Република Македонија. Авторите укажуваат и на можностите за конверзија на енергијата содржана во биомасата и нејзиното користење како топлинска и електрична енергија.

Податоците од истражувањата покажуваат дека во земјоделството, шумарството и во примарната преработка на дрвото има неискористена енергија која е речиси 38,95% од потрошувачката на вкупната снергија во Република Македонија. Тргнувајќи од реалните можности, авторите утврдиле, дека од потенцијалната неконвенционална снергија што се произведува како огревно дрво, отпадни производи или како отпадоци, со постојните технички решенија може да се искористи само 49,81% од биоенергетскиот потенцијал на Република Македонија.

- Д-р Миле Пешевски ја обработува материјата за биоенергетскиот потенцијал на отпадоците од земјоделството.

2. Филипоски К., Пешевски М., Стојаноска Снежана 2004: „Рестаблирање и приспособување на производството на тутун во Република Македонија кон европската интеграција“. Здружение на агроекономистите на РМ. Зборник на реферати од советување: „Одржливиот развој на агрокомплексот-придонес за европска интеграција“, 67-78, Скопје.

Во трудот, врз основа на статистички податоци за период од 40 години, се прави анализа на вкупното и производството на тутун по типови во Република Македонија и во ЕУ. При тоа се констатирало дека производството на тутун во РМ варира од 15.366 тони, во 2003 година, до 35.020 тони, во 1986 година, а просечното производство во овој период изнесува 26.323 тони.

Авторите подвлекуваат дека Република Македонија во прстиристаниниот период кон Европската унија треба да го стабилизира производството на околу 30.000 тони, бидејќи по приемот во Унијата ќе се утврди квота сообразно на просечното количество произведен тутун во последните години.

- Во овој труд, кандидатот Пешевски ги анализирал производните квоти во земјите на Европската унија.

3. Peshevski M., Bosev D., Shekerinov D. 2004: Management of water resources in transition period in Republic of Macedonia with special reward of hidromeliorative system (HMS) – “Bregalnica”. Научни скуп: “ПОЉОПРИВРЕДА У ТРАНЗИЦИЈИ” Економика полјопривреде, 3-4, 81-94, Београд.

Во трудот најпрво се прави анализа на хидро-мелiorативните системи, според површината што ја опфаќаат одделните системи и според натинот на

зафакање и обезбедување вода за наводнување, а потоа авторите прават анализа на степенот на искористување на ХМС во Република Македонија.

Детални технички и економски карактеристики јадени се само за ХМС "Брегалница", поради фактот дека, според обемот на површината што ја покрива, тој систем е најголем (28.293 ha) во земјата.

На крајот, авторите шематски ги презентираат инволвираните субјекти (според законите донесени во времето на транзицијата на општествениот капитал), кои се должни да ги решаваат проблемите и да менацираат со водните ресурси во Република Македонија.

4. Stikic, R., S.-E. Jacobsen, S.A. Quarrie, C.R. Jensen, S. Hansen, P.F. Quinn, C.J.M. Hewett, M. Gorton, M. Bacon, K. Jones, S. Wilkinson, M. Chaves, C. Lopes, L. Rodrigues, J. Pereira, A. Monteiro, M. Cerejeira, S. Petkovic, R. Stricevic, G. Topisirovic, V. Poleksic, S. Pekic, V. Zaric, D. Bosev, G. Vasilevski, T. Mitkova, V. Kakurinov, M. Peshevski, S. Ilie-Popova, M. Bozic, G. Nikolic, D. Stevic, I. Mihajlov. 2005: WATERWEB - Water resource strategies and drought alleviation in Western Balkan agriculture. Workshop WUEMED (Improving Water Use Efficiency in Mediterranean agriculture: what limits the adoption of new technologies). INTERDROUGH II Conference, Book of Abstracts, September 29-30. Rome.

Авторите во овој труд ги анализираат проблемите што се јавуваат во екосистемите од земјите на Западен Балкан, предизвикани од сушата. Даден е осврт на стратегијата во борба против сушата и елиминирањето на факторите кои овозможуваат да дојде до појава на суша.

Трудот има големо значење за превенција во борбата против сушата.

- Пешевски дал придонес во обработката на материјата за можностите на елиминирањето на сушата во Република Македонија.

5. Пешевски М., Младеновски М. 2005: „Менаџмент со квалитетот и организација на синџирите за снабдување со храна“. Здружение на агроскоопомистите на РМ, Зборник на трудови: „Пристанот на производите од агрокомплексот до внатрешниот и надворешниот пазар“, 52-65, Скопје.

Авторите во трудот најпрво изнесуваат неколку дефиниции за квалитетот од познати светски автори и асоцијации за квалитет. Потоа, прават опис на развојот на филозофијата и системите за квалитет воопшто, а посебно за квалитетот и безбедноста на храната. На крајот од текстот, авторите посветуваат особено внимание на т.н. синџири за снабдување.

Синџирите за снабдување се состојат од неколку меѓусебно поврзани фирмии од производството на сировини, репроматеријали, примарни производители на земјоделски производи, преработувачи, дистрибутери, малопродажба. Ваквото поврзување на неколку фирмии води кон подобро контролирање и координирање на активностите, фокусирање кон процесите и меѓусебните односи, ориентирање кон потрошувачите, вертикално поврзување, воведување безбедносен систем за контрола на квалитетот на процесите и производите и неинтегриран систем на поврзаност на фирмите. Тука, во синџирот за снабдување постои голема флексибилност во поврзаноста на фирмите, но секогаш ориентирани кон барањата на пазарот, односно на потрошувачите во однос на квалитетот и безбедноста на храната.

6. Илиев Б., Пешевски М., Михајлова Ј., Гојоров Т., Григоров Р. 2006: „Можности за користење на обновливиот биомаса од земјоделството на Република Македонија и Република Бугарија“. Шумарски преглед, год. 41, 8-13, Скопје.

Врз основа на статистички податоци и енергетски коефициенти се утврдени енергетските ресурси во биомасата на споредните земјоделски производи на Република Македонија и Република Бугарија.

Енергетската вредност на анализираните „непотребни“ производи од поледелството, овочтарството и лозарството во Република Македонија изнесува 7.268,47 TJ, а во Република Бугарија (истиот енергетски потенцијал) 84.072,27 TJ.

Резултатите од анализата покажале дека земјоделството во двете земји располага со релативно големи количества отпадци, кои можат да се употребуваат за производство на енергетски брикети.

- Д-р Миле Пешевски ја пресметува енергетската вредност на биомасата од земјоделството во Република Македонија.

В. КНИГИ

1. Пешевски М. 2003: „Управување со квалитетот во агрокомплексот“. Здружение на агроекономистите на РМ, 1-404, Скопје.

Учебникот е наменет, пред сè, за студентите од агроекономската насока при Факултетот за земјоделски науки и храна, како основен учебник по предметот управување со квалитетот, кој се предава во VIII семестар со фонд на часови 3+1.

Содржината на оваа книга, којашто е структурирана во 17 изглавја, ќе овозможи студентите да добијат полирани знања за квалитетот, не само на материјалите (сировини, полуурови производи, производи, итн), туку и за квалитетот на операциите, процесите, работењето, раководството, одлучувањето, контролирането и, со еден збор, на управувањето со квалитетот со агрокомплексот.

Исто така, учебникот ќе овозможи студентите да ги прециираат знаењата за меѓународните стандарди и системи за квалитет, како и за стандардизацијата на системите на квалитет и сертификацијата на системите на квалитет.

2. Пешевски М. 2004: „Агропретприемништво“. Здружение на агроекономистите на РМ, 1-267, Скопје.

Книгата е подгответа според наставниот план на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје. Таа претставува прв учебник за подготвување на истоимената наставна дисциплина, која се предава во VII семестар на студентите од агроекономската насока на Факултетот.

Учебникот е поделен во 8 изглавја: Глава I- Основни поими и карактеристики на претприемништвото; Глава II- Особености на агропретприемништвото; Глава III- Газвој на претприемништвото; Глава IV- Претприемачки амбиент; Глава V- Финансиска поддршка на претприемништвото; Глава VI- Претприемачки процес; Глава VII- Модели на претприемништвото; Глава VIII- Претприемачки стратегии; Глава IX- Претприемачка анализа.

Книгата е напишана на лесно разбиралијќи и читливи начин, поради што може да ја користат, покажј студентите од Факултетот, и стручните лица и бизнисмените од агрокомплексот.

Г. ПРИЛЧНИЦИ

1. Анакиев Б., Пешевски М. 2004: „Планирање на бизнисот и инвестиционите зафати во агрокомплексот“. Здружение на агроскономистите на РМ и ГГЗ-агропромсдија, 1-54, Скопје.

Прирачникот е наменет за бизнисмените и стручниот кадар од агрокомплексот при изработка и имплементација на квалитетни бизнис и инвестициони планови и програми во земјоделството. Тој е поделен во 5 дела: I-Бизнис-план; II- Асиметрични информации; III- Проектирање на инвестициони зафати; IV- Инвестиционен бизнис-план за подигнување лозов насад од 149 ha (пример); V- Искуства на земјите-кандидати за зачленување во ЕУ при кредитирањето на земјоделството.

Д. УЧЕСТВО ВО НАУЧНОИСТРАЖУВАЧКИ ПРОЕКТИ

1. Dimitrievski D., i dr. 2004: Building Capacity for Macedonian Policy Formulation and Economic Analysis Related to The Agricultural Sector, Проект финансиран од СИДА.
- Сектор градинарство, тутунопроизводство;
2. Илиев Б., и др. 2004: „Квалитетна контрола при искористувањето на земјоделските отпадоци како сировина за плочи од иверки и брикети“. Проект финансиран од МОН, реализиран во рамките на билатералните научноистражувачки проекти помеѓу Република Македонија и Република Бугарија.
- Утврдување на количеството за потенцијално користење на земјоделските отпадоци за реализација на проектот.
3. Bošev D., i dr. 2005: WATERWEB (Water Resource Strategies and Drought Alleviation in Western Balkan Agriculture). Проект финансиран во рамките на WP-6 на ЕУ.
- Cost-benefit анализа на контроверзиралото наводнување на иченката и на одгледувањето квилоја во сушни услови.
4. Аждерски Ј., и др. 2005: „Зголемување конкурентноста на македонскиот агрокомплекс од аспект на намалување на цената на чинење на земјоделско-прахранбените производи“. Физиологити-студија финансирана од МЗШЕ, Скопје.
- Конкурентност на градинарските производи и тутунот.

ЗАКЛЮЧОК И МИСЛЕЊЕ

Целокупната наставна, научна и стручна активност на д-р Миле Пешевски е обележана со голема работа, која дава значајни резултати во дисциплината на која работи. Во период од неколку десетки и три години, покрај наставната работа, кандидатот изработил и одбранил магистерски труд, докторска дисертација и објавил релативно голем број научни и стручни трудови. Резултатите од своите истражувања и сомненијата со кои се заборил при проучувањето на проблемата когато на која работи, тој ги изнесува на поголем број научни и стручни собири и ги публикува во познати домашни и странички списанија и зборивици, што придонесува за поширока афирмација на нашата

наука. Резултатите ја потврдуваат неговата зрелост и способност како наставник, со длабоко познавање на материјата на која работи и поседување педагошка способност за пренесување на сознанијата.

Од досега објавените 96 научни и 17 стручни трудови (во сите званија), како и од издадените 2 книги, 1 учебно помагало (практикум), 2 скрипти и 1 прирачник, се гледаат неговите познавања на микроекономските проблеми на земјоделското производство, во кои доминира познавањето на менаџментот во поледелското производство, агропретприемништвото и проблемите на рационализација на енергијата во земјоделството.

Врз основа на сето напред изнесено, Рецензентската комисија со задоволство му предлага на Наставно-научниот совет на Факултетот за земјоделски науки и храна во Скопје, кандидатот д-р Миле Пешевски повторно да го избере во званието редовен професор по предметот менаџмент во поледелското производство.

Рецензентска комисија

1. Проф. д-р Борис Анакиев, с.р.

2. Проф. д-р Годор Галев, с.р.

3. Проф. д-р Владо Крстевски, с.р.

